

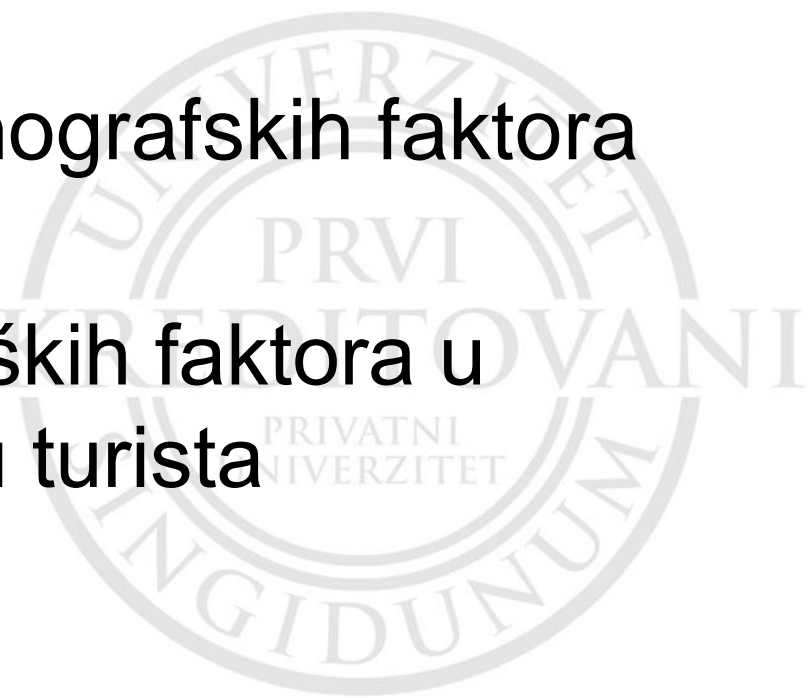
PONAŠANJE I ZAŠTITA POTROŠAČA U TURIZMU

lekcija 6.

Ciljevi nastavne jedinice

- Razumeti kako su podjeljeni faktori koji utiču na ponašanje potrošača u turizmu
- Razumeti ulogu ekonomskih faktora na ponašanje potrošača
- Razumeti ulogu geodemografskih faktora na ponašanje potrošača
- Razumeti ulogu tehnoloških faktora u komunikaciji i ponašanju turista

DETERMINANTE PONAŠANJA POTROŠAČA

ČOVEK-POTROŠAČ je kompleksno biće čije ponašanje je stimulisano i motivisano brojnim ekonomskim, psihološkim, sociološkim, demografskim i drugim faktorima i razlozima

Posmatranje okruženja

Turistička preduzeća moraju stalno da posmatraju markentiško okruženje i prilagođavaju svoje proizvode i usluge.

FAKTORI KOJI UTIČU NA PONAŠANJE POTROŠAČA

• EKSTERNI

- **opšti** /geografski, demografski, kultura, podkultura, ekonomski sistem, uslovi poslovanja/ I **specifični** /uticaj društvenih i referentnih grupa, stil života, prihod, sklonost ka potrošnji / marketing

utiču na
mišljenje,
stavove...
motivaciona
istraživanja

• INTERNI

Geo-demografski faktori

UTICAJ OSNOVNIH GEOGRAFSKIH FAKTORA

Područje/lokalitet

Klima

Reljef

Gustina naseljenosti

Veličina urbane sredine

Geografski faktori u funkciji turizma

Koriste se za segmentaciju tržišta

Geografski faktori preko ponašanja potrošača, moraju se uzeti u obzir u planiranju strategije diferenciranja proizvoda i njegovog pozicioniranja na ciljnom turističkom tržištu.

Turizam, više od bilo koje delatnosti, postaje sve uslovljeniji od stanja okoline, socijalne i kulturne specifičnosti svakog područja.

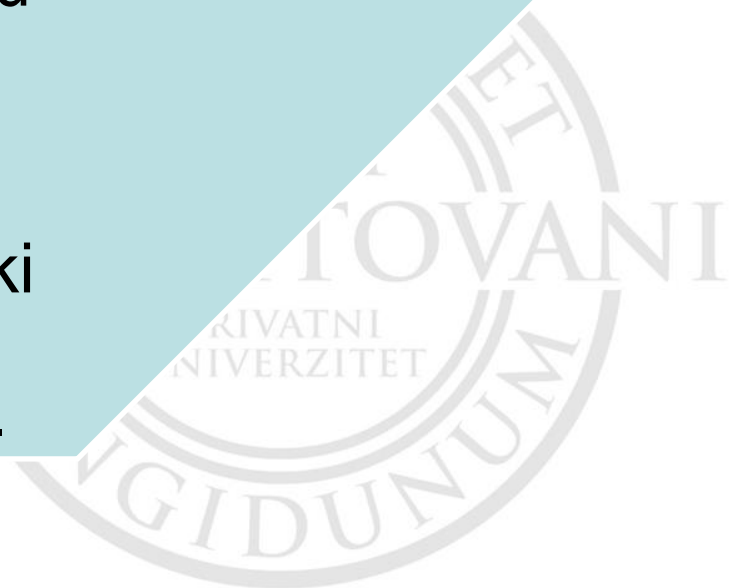

Demografske determinante i njihov uticaj na turizam

Demografski faktori

Broj, starosna struktura i mobilnost stanovništva određuju stvarnu i potencijalnu tražnju na tržištu i formiraju demografski profil potrošača.

Demografski podaci=marketing strategije i akcije

Broj

Uzrast

Pol

Bračno stanje

Predviđanje ponašanja potrošača na osnovu demografskih faktora

Ako se izuzmu informacije o obrazovanju, demografski podaci ne smatraju se dovoljno pouzdanim u predviđanju ponašanja potrošača.

Osnovni razlog je što su informacije često zastarele, jer se do njih dolazi na osnovu popisa stanovništva, što može dovesti do pogrešnog zaključivanja.

Ekonomске determinante

EKONOMSKI UTICAJI NA PONAŠANJE KORISNIKA

Pogled nekada

Ekonomska teorija: homogeno tržište,
cena najjači motivacioni faktor;

Pogled danas

Na tržištu: ekonomski procesi /heterogeni
segmenti ponude-heterogeni segmenti
traznje/, dohodak i necenovni faktori
/kvalitet, usluge, promocija i dr./.

Tražnja za turističkim uslugama zavisi od individualne i opšte ekonomske situacije!!!

Dohodak

Životni standard

Vreme godišnjeg odmora

Potrošačke navike

Troškovi puta

Opšta konjunktura

Radno vreme

Devizni kurs

Cene

Ekonomsko okruženje

Faktori koji utiču na
kupovnu moć

Obrasci kako potrošači
troše

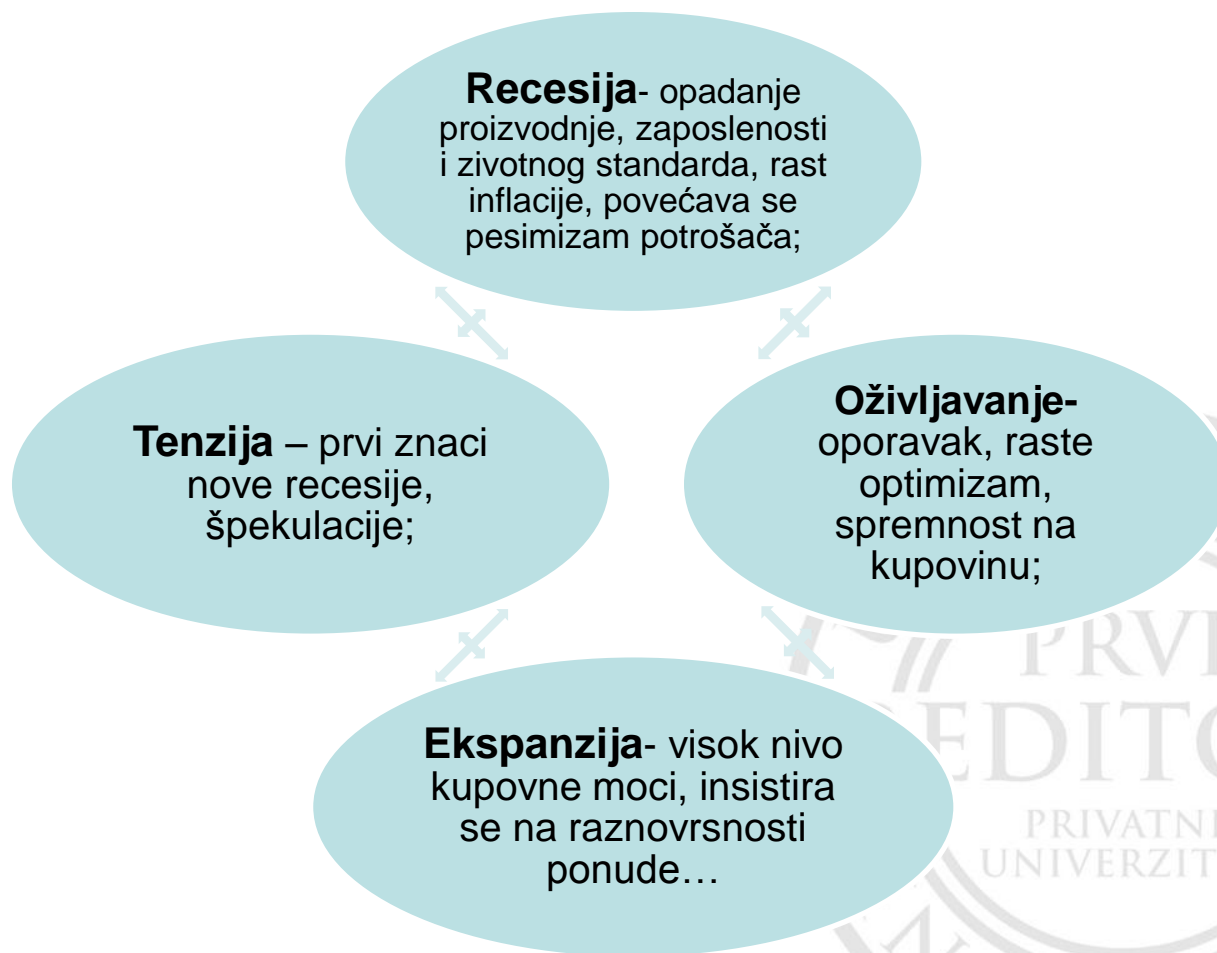

Osnovni ekonomski faktori koji opredeljuju ponašanje potrošača

- Ciklična /konjuktorna/ kretanja
- Sklonost ka potrošnji ili štednji
- Kupovna moć i dohodak
- Necenovni faktori

Ciklična /konjunktorna/ kretanja

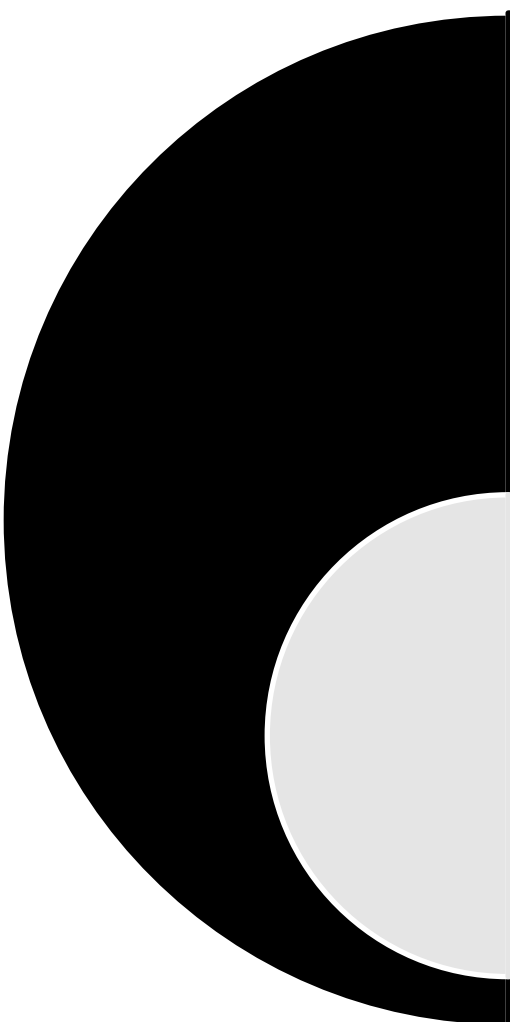
KOLIKO TRAJU FAZE KONJUKTURNOG CIKLUSA ?

Sklonost ka štednji

**ŠTEDNJA-
ekonomski
pesimizam
uslovljen
dohotkom:**

Sklonost ka potrošnji

Jača sa optimizmom koji je uslovljen stabilnom ekonomskom i konjunktornom situacijom, umerenom stopom inflacije, sniženjem poreza, potrošački krediti;

Promena stila života;

Kupovna moć i dohodak

Osnovna determinanta stvarne i potencijalne tražnje na trzistu je
KUPOVNA MOĆ POTROŠAČA;

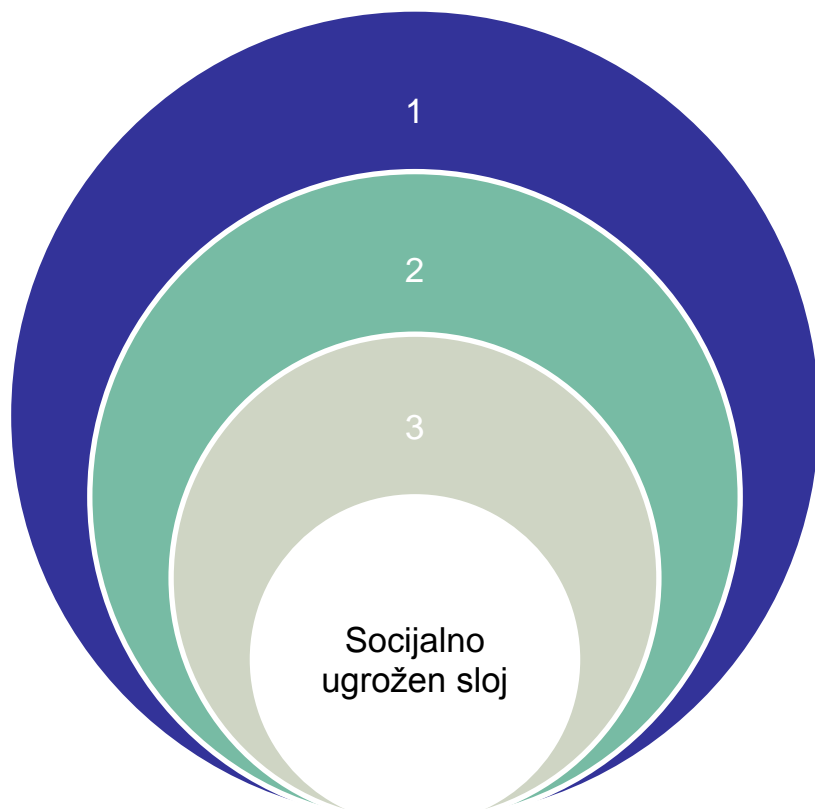
**Pokazatelj kupovne moći je
nacionalni dohodak.**

Dohodak

Spremnost na kupovinu i dohodak su od interesa za marketing aktivnosti preduzeća;

Primanja /dohodak/ i izdvajanja mogu pomoći u utvrđivanju glavnih trendova;

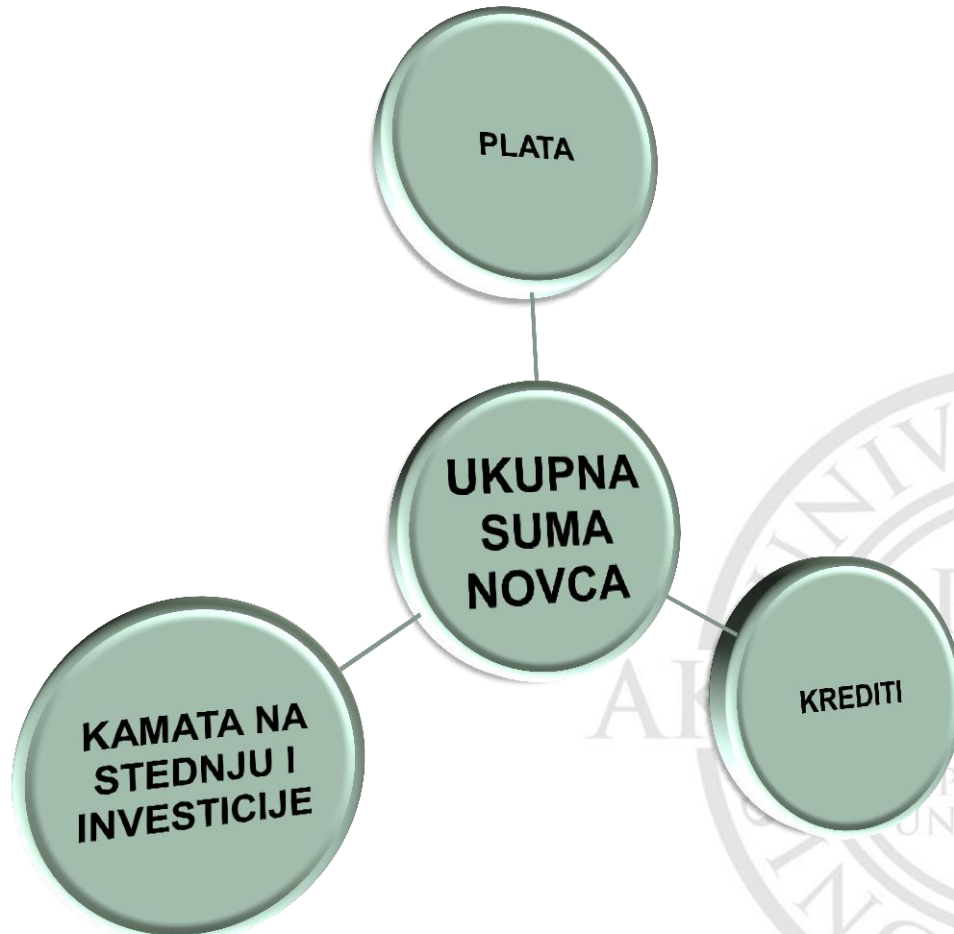
Distribucija dohotka – pokazatelj ekonomske snage stanovništva

- **Prvi stratum**- skupi, ekskluzivni proizvodi i usluge
- **Drugi stratum**- oprezan u kupovini
- **Treci stratum**- usmeren na kupovinu egzistencijalnih proizvoda i usluga

Geografska distribucija stanovništva, dohodak i vrednost maloprodajnih kupovina oznacava **index KUPOVNE MOCI**

Raspoloživi dohodak

Diskrecioni dohodak

Deo raspolozivog dohotka koji ostaje potrošačima posle podmirenja njihovih egzistencijalnih potreba.

U poređenju sa raspoloživim dohotkom, **kupovna moć na osnovu diskrecionog dohotka** je bolji markentiški pokazatelj sposobnosti potrošača da kupuju i druge proizvode i usluge.

Životni standard

U užem smislu, obuhvata uslove života, odnosno **stepen zadovoljavanja potreba stanovništva kroz potrošnju materijalnih dobara i usluga.**

Definicija Svetske banke

Prema definiciji Svetske banke, životni standard predstavlja: „Nivo blagostanja (pojedince, grupe ili populacije u zemlji) **mereno na nivou prihoda** (npr BDP po glavi stanovnika) ili **po količini raznih roba i usluga koje se konzumiraju** (npr broj automobila na 1000 stanovnika ili broj televizora po stanovniku)“

Potrošačke navike i cene

Potrošači s različitim visinama prihoda imaju i različite navike trošenja

CENE

Postavljanje prave cenovne politike je jako važno u uslužnom sektoru, tim pre što određivanje cena za usluge ima neke specifičnosti o kojima turistička preduzeća moraju voditi računa.

Necenovni faktori

Marketing miks-medjuzavisnost cene i necenovnih instrumenata:

Kvalitet, isporuka, dizajn, postprodajno servisiranje/tretman, kreditiranje kupaca, uslovi plaćanja, razvijenost osiguranja, infrastruktura, renomiranost, poslovni odnosi sa partnerima, odnosi sa potrošačima, efikasnost promocije, percepcija potrošača...

Zaključak

Ne može se samo na osnovu ekonomskih faktora predvideti ponašanje korisnika na tržištu;

Model je orijentisan ka korisniku u trenutku kupovine, ali bez objašnjenja o svim drugim faktorima koji uticu na njegovo ponašanje pre i posle kupovine;

Model nije dovoljno operacionalan za marketing, jer ne daje odgovor na pitanje: „zasto se potrošač ponaša tako kako se ponaša na tržištu, „